

Сінгуцький О.В.

Класичний приватний університет

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: ПЕРЕШКОДИ ТА ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ

У статті розглянуто еволюцію державної політики у туристичній галузі. Зазначено, що туризм у радянські часи визначався кризь призму відновлення трудового потенціалу, туристичні комплекси будувались як частина загального майнового комплексу при закладах освіти, заводах, державних інституціях тощо та фінансувались з державного бюджету. Туристична галузь не вважалась самостійною, тому після набуття Україною незалежності та переходу від соціалістичної системи до капіталістичної туристична галузь не трансформувалась у самостійну одиницю. У приватну власність під час приватизації потрапили підприємства зі швидким обертанням капіталу за потреби в їх докапіталізації. Туристична галузь для залучення туристичних потоків потребувала значних інвестиційних коштів, які держава не здатна була інвестувати, внутрішні інвестори були зацікавлені у стратегічних підприємствах, орієнтованих на експорт без капіталовкладень, внаслідок нестабільної політико-економічної ситуації в країні зовнішніх інвесторів туристична галузь не приваблювала. Таким чином, туризм не розвивався, підтвердженням чого є створення державної стратегії розвитку туризму лише у 2002 році та дуже незначний відсоток у структурі ВВП з урахуванням рекреаційного потенціалу в Україні.

Розвиток туристичної галузі реалізується через державну стратегічну програму розвитку туризму. Визначено складники стратегічної програми розвитку туризму. Перелічені основні перешкоди розвитку туризму, а саме відсутність структурованої з часовими періодами державної програми розвитку туризму, де має визначатись відповідальність за реалізацію програм та використання державних стимулів, партнерства, популяризації тощо. Виявлено вплив негативних факторів на стримування інвестицій у туристичну сферу, а саме відсутність чіткої законодавчої бази, яка б сприяла захисту, стимулюванню, залученню інвестицій у туристичну сферу; політична нестабільність, з кожними виборами повна зміна політичної кон'юнктури, що унеможливорює стабільність; проведення військових дій на території України. Проаналізовані передумови розвитку туризму з урахуванням рекреаційного потенціалу країни та визначено, що Україна має посісти провідне місце у світі туризму.

Ключові слова: розвиток туризму, рекреаційний потенціал, перешкоди розвитку туризму, стратегія розвитку туризму, економічна модель, туристична галузь, державна підтримка, економічна політика, передумови розвитку туризму.

Постановка проблеми. В Україні є всі передумови для розвитку туристичної сфери. Зручне географічне розташування, сприятливий клімат, різноманітний рельєф, унікальне поєднання природно-рекреаційних ресурсів, культурно-історичної спадщини, розгалуження санаторно-курортної бази – всі ці фактори зумовлюють конкурентні переваги України в пропозиції туристичного продукту. Туристичний потенціал України натепер розкрито не повною мірою, про що свідчить 1,5–2,5% частка туристичної галузі в структурі ВВП країни. Основними перепонами, що перешкоджають розвитку туристичного сектору в Україні, є формування кланово-олігархічної політичної системи в Україні, яка орієнтована на задоволення потреб окремих фінансово-промислових груп,

також треба взяти до уваги військово-політичну, управлінську, економічну, екологічну та культурну ситуацію в країні. На превеликий жаль, упродовж останніх років загальна частка туристичної галузі в структурі ВВП країни залишається досить низькою, що свідчить про недостатній рівень використання туристичного потенціалу в Україні.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичні та методологічні аспекти туристичної діяльності в Україні викладені в працях багатьох вітчизняних учених, зокрема Г.В. Балабанова, І.І. Винниченка, Л.В. Воротиної, Н.А. Гук, О.П. Корольчук, Т.І. Ткаченко, Л.М. Шульгіної та інших. Проте, враховуючи мінливість зовнішнього середовища, можна стверджувати, що актуальним залишається питання дослідження сучасного стану

туристичної галузі в Україні та перспектив її розвитку в майбутньому.

Мета статті полягає у дослідженні перешкод, які уповільнюють розвиток туристичної галузі в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сучасна державна політика має сприяти розвитку країни, створювати конкурентне середовище всередині країни, моделювати податкову політику з урахуванням вимог часу та кон'юнктури ринку, виявляти перспективні галузі та сприяти їх розвитку, унеможливити за рахунок упровадження інформаційних технологій лобювання інтересів фінансово-промислових груп.

Розвиток держави потребує своєчасного реагування на економічні сигнали. Попит на спеціалістів IT-галузі має стимулювати державу підтримувати відповідний сектор, девальвація грошової одиниці, галопуюча інфляція та наявний рекреаційний потенціал створюють передумови розвитку внутрішнього туризму, який потребує державного регулювання. Державна підтримка внутрішнього туризму збільшить потоки в'їзного туризму та іноземних інвестицій. Держава має враховувати наявний економічний потенціал, підтримувати та створювати передумови його розвитку. На нашу думку, туристична галузь в Україні має значний потенціал щодо розвитку. Рекреаційно-туристичний потенціал потребує дослідження та виявлення перешкод і передумов розвитку для подальшого застосування державного інструментарію.

Радянська система орієнтувалась на внутрішній туризм, розбудову рекреаційних зон та створювала систему «праця-відпочинок» у виробничих комплексах. Політична модель того часу не передбачала створення самостійних туристичних одиниць, усі сфери рекреації створювались під загальну економічну систему та працювали синхронно. Кожний працівник відновлював свою працездатність у підпорядкованій за місцем роботи зоні рекреації – пансіонаті, санаторії, базі відпочинку тощо, які у своїй більшості належали заводам, державним інституціям, навчальним закладам. Рекреаційні зони будувались пропорційно щодо кількості робочих місць з коефіцієнтом приросту (з урахуванням демографічного росту). Внаслідок чого створювались величезні рекреаційні комплекси, на утримання яких виділялись значні кошти.

Економічна система в Україні внаслідок здобуття незалежності змінилась на ринкову, що зумовило трансформацію всіх її ланок. Деякий час

туризм продовжував функціонування за старою системою, але зміни економічної моделі вплинули і на зміни у туристичній сфері. Туристичний потік зменшився за рахунок кризи в пострадянських країнах, а зовнішній не компенсував внаслідок відсутності популяризації країни за кордоном. Утримання рекреаційних комплексів комунальними господарствами, державними закладами стало економічно недоцільно, а реформа приватизації створила поштовх до початку змін у туристичній сфері.

Виникнення приватного капіталу встановило попит на новий розвиток внутрішнього та зовнішнього туризму. Зовнішній туризм вплинув на підвищення якості у наданні послуг у рекреаційно-туристичних закладах. Збільшення зовнішнього туризму зумовлює розвиток якості туризму в Україні.

Трансформування України в кланово-олігархічну політично-економічну модель створило умови для розвитку сфер економіки зі швидким обертанням капіталу, а саме сільського господарства та промисловості, розподілення яких проводилось з порушенням законодавства та за заниженою вартістю, що зумовило лобювання та розвиток окремих підприємств, приналежних до фінансово-промислових груп у політичній сфері, внаслідок чого для окремих галузей економіки створювались передумови розвитку. Інші галузі розвивались за рахунок малого підприємництва без направленої державної підтримки. Незважаючи на потужний рекреаційно-туристичний потенціал в Україні, туристична галузь залишалась осторонь державного стратегічного регулювання, свідченням того є запізніле створення закону про туризм у 1995 році.

Стратегічне планування є інструментом розвитку будь-якої галузі. Стратегічна програма має включати основні підрозділи, такі як: часові етапи, фінансування, нормативно-правові зміни, маркетингова діяльність, інфраструктурна перебудова, створення сприятливих умов для залучення інвестицій. Перша стратегічна програма розвитку туристичної галузі розроблена лише 2002 року.

Метою та завданнями державної стратегії розвитку туризму є створення умов для забезпечення сталого розвитку сфери туризму та курортів, перетворення її на високорентабельну, інтегровану у світовий ринок галузь, що зможе стати вагомим чинником прискорення економічного зростання за рахунок надходження інвестицій, підтримки зайнятості, структурної модернізації економіки, наповнення бюджетів усіх рівнів.

Основними завданнями стратегії мають стати: вирішення проблем комплексного розвитку сфери туризму та курортів; максимальне використання рекреаційного потенціалу України, перерозподілення податків і зборів на відтворення рекреаційних ресурсів; підтримка створення та модернізації туристичної інфраструктури; законодавче регулювання державно-приватних партнерств у туристичній сфері; забезпечення належної якості туристичних та курортних послуг; ефективне використання наявного туристичного потенціалу; законодавча підтримка та захист інвестицій; створення конкурентоспроможного національного туристичного продукту, забезпечення на цій основі сприятливих умов для перерозподілу міжнародних туристичних потоків на користь України та сталого соціально-економічного розвитку регіонів і держави загалом.

Програма розвитку туристичної діяльності має враховувати нинішню ситуацію в Україні. У сучасних умовах господарювання на розвиток туризму в Україні негативно впливає також напружена політична ситуація. Анексія Криму та події на Сході та Півдні України вже сьогодні вплинули на зниження розмірів в'їзних і внутрішніх туристичних потоків та збільшення обсягів виїзного туризму. Адже частина українських туристів, яка надавала перевагу відпочинку біля моря, змушена їхати за кордон або відмовитися від такого виду відпочинку внаслідок поступового зниження якості життя, девальвації грошової одиниці, зростання тарифів, галопуючої інфляції.

Всі плани, програми та проекти щодо розвитку туристичної індустрії мають бути максимально зорієнтовані не тільки на створення належних умов для туристів, а й на забезпечення високого комфорту проживання корінних жителів регіону. Іншими словами, розвиток туристичної галузі треба розглядати як фактор стабілізації місцевих ринків праці та розширення зайнятості населення. Розвиток туризму в Україні суттєво впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання, і є одним із найбільш перспективних напрямів структурної перебудови економіки.

Для спрямування бюджетних коштів на розробку і реалізацію програм розвитку туризму в кожному регіоні потрібно створити місцеві органи, які будуть відповідальними за подальше впровадження та здійснення стратегії розвитку туризму. Але якщо з тих чи інших причин туристичні показники не відповідають заявленим

результатам, то має бути зміна та удосконалення наявної стратегії.

Аналізуючи перспективи розвитку туристичного бізнесу в Україні, насамперед необхідно підкреслити, що сучасний туризм – це сфера економіки та життєдіяльності суспільства, яка загалом тією чи іншою мірою інтегрує практично всі галузі. Саме це і має стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму як галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан країни, стимулювати важливі галузі економіки, сприяти зміцненню позитивного іміджу України на світовій арені. Стратегічною метою розвитку туристичної галузі в Україні можна визначити створення конкурентоспроможного на світовому ринку туристичного продукту, здатного максимально задовольнити туристичні потреби населення країни, забезпечити на цій основі комплексний розвиток територій і їхніх соціально-економічних інтересів за збереження екологічної рівноваги та історико-культурного довілля. Програма дій, зорієнтована на досягнення цієї мети, має бути синхронізована із загальними темпами становлення ринкових механізмів і узгоджена з політикою структурних реформ в економіці, враховувати накопичений досвід розвитку туризму в світі, що створює сприятливі умови для опрацювання та розроблення відповідної нормативно-правової бази з питань туризму.

Аналіз стану вітчизняного туристичного ринку свідчить про те, що розвиток туризму в Україні перебуває лише на початковій стадії. Для вирішення поставлених проблем необхідна підтримка держави. Спочатку потрібно створити належні умови для роботи туристичних підприємств, установ та організацій. Потребують розробки й впровадження прогресивні методи і стандарти туристичного обслуговування; потрібно пропонувати вигідні умови для підприємців малого та середнього бізнесу; підвищувати ефективність використання рекреаційних ресурсів та об'єктів культурної спадщини; зміцнити матеріально-технічну базу туризму. Серед важливих напрямів роботи з питань розвитку туризму є потужна інформаційна політика [8].

Як зазначено вище, вітчизняні туристичні ресурси використовуються далеко не в повному обсязі. Дослідження науковців свідчать про те, що одночасна ємність природних ресурсів України з урахуванням можливого навантаження та екологічних вимог становить близько 50 млн осіб, тоді як рівень використання внутрішніх

туристично-рекреаційних ресурсів України фактично дорівнює 7–9%. Це викликано недосконалою маркетинговою політикою в сфері туризму, нестабільним політичним становищем. Регулювання туристичної діяльності в Україні здійснюється за допомогою певних інструментів, серед яких є правове регулювання. Так, Законом «Про туризм» встановлено, що державна політика у галузі туризму визначається Верховною Радою України.

Застаріла нормативно-правова база вимагає суттєвих змін. В Україні діє наказ від 30.07.2012 р. № 876 «Щодо скасування обов'язкової сертифікації готельних послуг та послуг харчування» і, як результат, неможливість контролю певних підприємств галузі гостинності, зокрема, система статистичного обліку і звітності не відповідає стану галузі туризму та курортно-рекреаційного комплексу.

Іншими гострими проблемами туристичної галузі України є такі як:

- невідповідність туристичної інфраструктури світовому рівню та сучасним вимогам споживачів туристичного ринку;

- низька якість туристичних послуг;

- відсутність сприятливого інвестиційного клімату, що зумовлює нерозвиненість соціальної інфраструктури;

- недостатній рівень кадрового забезпечення управління туристичною галуззю за кількісними та якісними параметрами;

- відомча підпорядкованість закладів розміщення, санаторно-курортних і рекреаційних закладів, що ускладнює стандартизацію туристичних послуг, поліпшення їх якості та впровадження ефективних механізмів державного регулювання розвитку туристичної галузі тощо.

Туристична сфера займає тільки 1,5% у структурі країни, тоді як у розвинених туристично орієнтованих країнах цей показник становить 10% від ВВП, це свідчить про незацікавленість у розвитку туристичної діяльності і її поступовий занепад. З таким показником Україна посідає 155-е місце у світі. Результатом інвестиційної непривабливості та відсутності реформування цієї сфери є висока капітаоемність та довгострокова оборотність вкладених коштів, що з урахуванням теперішнього стану кризи, у якому перебуває країна, є непривабливим для інвесторів.

Найбільший відсоток у структурі ВВП має сільське господарство – 10,2% і промисловість – 16,9%, а туристичний сектор займає 1,5%. Як бачимо, значну частину структури у економіці країни займають сировинні експорто-орієнтовані

частки, зі стрімким оборотом капіталовкладень, такі як сільське господарство та торгівля, частка якої становить 14,2%. Такі показники є свідченням відсутності прогнозованості подальшого стану економіки країни та відсутності ефективних державних програм щодо розвитку України.

В Україні подорожує в основному населення від 25 до 40 років, тоді як в економічно розвинених країнах туристи – це переважно люди старшої вікової групи (понад 60 років). Поступове збільшення кількості працюючих, забезпечення більш високого доходу на кожного члена сім'ї, зростання рівня освіти розширяють такі сегменти туристичного ринку, як поїздки з метою відпочинку і в період відпусток, відвідування тематичних парків і культурних заходів, здійснення ділових поїздок, короткочасних подорожей і маршрутів вихідного дня тощо. Одним із найважливіших чинників, що впливає на розвиток туризму, є добробут населення. Є чіткий зв'язок між тенденцією розвитку туризму, загальним економічним розвитком і особистими доходами громадян. Туристичний ринок дуже відчутний до змін в економіці.

Щорічне збільшення доходів громадян України приведе до більш інтенсивної туристичної діяльності і, зокрема, до збільшення кількості споживачів з високими доходами. Розвиток туризму в Україні дасть змогу створити додаткові робочі місця, поповнити валютний запас, відновити занедбану інфраструктуру, зміцнити авторитет у світовій спільноті. Очікується, що в найближчому майбутньому відбудеться інтенсивний розвиток культурно-пізнавального, тематичного, пригодницького туризму; завдяки жорсткій конкуренції якість надаваних послуг у сфері туризму буде стрімко зростати; витрати домогосподарств на подорожі будуть рости швидше, ніж інші статті витрат [1].

Серед найважливіших факторів туристичної мобільності населення можна виокремити такі: соціально-економічні (добробут, розміри національного доходу, що припадає на одну особу, загальний культурний рівень громадян, вартість проїзду, доступність сполучень, приналежність мешканців до тієї або іншої соціальної групи), територіальні (виробничо-господарське та історичне значення регіонів, кількість населення, площа населеного пункту, щільність забудови), організаційні (розгалуженість розташування транспортної мережі, зручність використання рухомого складу та поїздки, якість обслуговування, витрати часу на пересування) та природно-кліматичні [6].

Важливо зазначити ще й таке: під час впровадження Закону «Про туризм» його метою визначалося створення правової бази для становлення туризму як високорентабельної галузі економіки та важливого засобу культурного розвитку громадян, забезпечення зайнятості населення, збільшення валютних надходжень, захист законних прав та інтересів туристів і суб'єктів туристичної діяльності, визначення їх обов'язків і відповідальності. Як бачимо, пройшло вже понад двадцять три роки, а ситуація в туристичній галузі реально не змінилася. Тому можна дійти до цілком логічного висновку, що вся створена система органів, видана кількість законів, розпоряджень, указів є черговою жертвою бюрократизму в нашій державі. І саме це є головною проблемою сьогодення у суспільстві. Не можна вважати, що, видавши декілька законів, ситуацію можна змінити на краще. Доки політична система не трансформується у націонал-капіталістичну, потенційні сектори економіки так і залишаться потенційними.

Аналізуючи перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні на наступні десять років, перш за все необхідно підкреслити, що сучасний туризм – це та сфера економіки і життєдіяльності суспільства в цілому, яка тією чи іншою мірою інтегрує практично всі галузі. Саме це і визначає одне з перших місць, яке посідає туризм у світовій економіці. Саме цей фактор має стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму як тієї галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан країни загалом, стимулювати низку важливих галузей економіки, сприяти зміцненню нового позитивного іміджу України на світовій арені.

Стратегічною метою розвитку туристичної індустрії в Україні можна визначити створення конкурентоспроможного на світовому ринку туристичного продукту, здатного максимально задовольнити туристичні потреби населення країни, забезпечити на цій основі комплексний розвиток територій та їх соціально-економічних інтересів у разі збереження екологічної рівноваги та історико-культурного довілля. Програма дій, зорієнтована на досягнення цієї мети, має бути синхронізованою із загальними темпами становлення ринкових механізмів і співвідносною з політикою структурних реформ в економіці. Вона має також ураховувати накопичений досвід розвитку туризму у світі, що створює сприятливі умови доопрацювання та розроблення відповідної нормативно-правової бази туризму.

Коли на туризм не зважають, його доходи не визначені, відсутнє ретельне планування та, як наслідок, відсутній і розвиток. Як тільки буде глибока зацікавленість на законодавчому рівні, поєднання зусиль для піднесення статусу індустрії туризму на більш високий рівень не тільки у вигляді декларацій, а й конкретних заходів щодо встановлення та підтримки економічних зв'язків, почне ефективно діяти маркетинг у сфері туризму, відтоді можна розраховувати на видимі результати.

Координація стратегічного розвитку культурної сфери і туризму на місцях має привести до більш тісної співпраці місцевої влади і реального бізнесу у вирішенні конкретних завдань зі збереження культурної спадщини, впровадження в діяльність музеїв, національних заповідників передової менеджерської практики, орієнтації для роботи в ринкових вимірах і координації діяльності із суб'єктами туристичної індустрії.

Важливими факторами, що впливатимуть у подальшому на розвиток ринку туризму, є демографічні зміни, матеріальний та соціальний стан населення, рівень освіти, тривалість відпустки, професійна зайнятість та багато інших чинників. Туристичний ринок дуже відчутний до змін в економіці. За стабільних цін зростання особистого споживання на 2,5% збільшує витрати на туризм на 4%, а зростання особистого споживання на 5% – на 10%.

Щорічне збільшення доходів громадян України приведе до більш інтенсивної туристичної діяльності і, зокрема, до збільшення кількості споживачів з високими доходами. У майбутньому населення України буде характеризуватися як таке, що має підвищену якість життя. Відпочинок, подорожі, мистецтво, культура стануть основними елементами, які заповнять вільний час людини.

Висновки. Отже, перед туристичною галуззю України стоїть багато проблем, що потребують розв'язання шляхом удосконалення системи та механізмів її державного регулювання. Державна політика має орієнтуватись на розвиток потенційних галузей, таких як туристична.

Зазначимо, що способи та методи впливу, які використовуються нині для регулювання туристичної галузі, далеко не завжди виявляються адекватними сучасним умовам і тенденціям. Якщо врахувати законодавчу базу, туристична галузь є пріоритетною, внаслідок чого у структурі економіки туризм має займати десяту частину ВВП.

На основі викладеного матеріалу можна зробити висновок, що, незважаючи на значний потенціал, туристична галузь України має цілу низку

проблем, нагальне вирішення яких покращить перспективи її розвитку вже найближчим часом. Аналізуючи перспективи розвитку туристичного бізнесу в Україні, насамперед необхідно підкреслити, що сучасний туризм – це сфера економіки та життєдіяльності суспільства, яка загалом тією чи іншою мірою інтегрує практично всі галузі. Саме

це і має стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму як галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан країни, стимулювати важливі галузі економіки, сприяти зміцненню позитивного іміджу України на світовій арені.

Список літератури:

1. Галасюк С.С. Оцінка конкурентоспроможності підприємств готельного господарства Одеської області. *Вісник Житомирського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. № 2. С. 43–54.
2. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>.
3. Биркович В.І Тенденції та перспективи розвитку туристично-рекреаційної галузі в Закарпатській області. *Вісник НІСД. Серія «Економіка»*. 2009. № 2. С. 218–224.
4. Іванух І., Данилишин Б. Природно-ресурсний потенціал України і шляхи підвищення його використання. *Вісник НАН*. 2008. № 1. С. 36–38.
5. Кифяк В.Ф. Сфера рекреації та туризму як складник регіональної економічної системи. *Вісник НАН*. 2006. № 1. С. 116–119.
6. Орлов О. Важливість курортно-рекреаційного комплексу зростає. *Економіст*. 2008. С. 74.
7. Сафулліна В. Перспективи розвитку курортної галузі та рекреаційних територій в Україні. *Вісник НАН. Управління сучасним містом*. 2007. № 12. С. 88–94.
8. Стеченко Д.М. Наукові аспекти економічної діагностики природно-рекреаційного потенціалу регіону. *Вісник НАН*. 2010. № 1. С. 136–139.
9. Хамініч С.Ю. Ефективність методів управління маркетингом у сфері туризму. *Вісник ОДУВС*. 2007. № 1. С. 210–218.
10. Цьохла С.Ю. Активізація та розвиток інвестиційної діяльності в сфері курортно-рекреаційного господарства. *Інвестиції. Практика та досвід*. 2008. № 22. С. 6–10.

Singutskiy O.V. THE STATE SUPPORT OF TOURISM IN UKRAINE: OBSTACLES AND PREREQUISITES FOR DEVELOPMENT

The article focuses on the evolution of public policy in the tourism industry. It is noted that tourism in the Soviet times was determined through the lens of restoration of labor potential, tourist complexes were built as part of a common property complex in educational establishments, factories, state institutions, etc., and were financed from the state budget. The tourism industry was not considered to be independent, so after Ukraine gained independence and the transition from the socialist system to the capitalist tourist industry did not transform into an independent unit. During privatization, privately-owned enterprises were the entities with the rapid rotation of capital, if needed to capitalize on them. In order to attract tourism flows, the tourism industry needed considerable investment funds, which the state was not able to invest, domestic investors were interested in strategic enterprises oriented to export without investment, due to the unstable political and economic situation in the country, foreign investors did not attract the tourism industry. Thus, tourism did not develop as a confirmation of the creation of a national tourism development strategy only in 2002 and a very small percentage in the GDP structure, taking into account recreational potential in Ukraine.

The development of the tourism industry is realized through the state strategic tourism development program. The components of the strategic tourism development program have been identified. The main obstacles to the development of tourism are listed, namely the absence of a state-funded tourism development program structured with time periods, where the responsibility for the implementation of programs and the use of state incentives, partnerships, promotion etc. should be determined. The influence of negative factors on the restraint of investments in the tourism sphere has been revealed, namely the lack of a clear legislative base that would contribute to the protection, stimulation, attraction of investments in the tourism sphere; political instability, with every election a complete change in the political environment, which makes it impossible for stability; conducting military operations on the territory of Ukraine. Prerequisites for tourism development are analyzed taking into account the country's recreational potential and it is determined that Ukraine should occupy a leading position in the world of tourism.

Key words: *tourism development, recreational potential, obstacles to tourism development, tourism development strategy, economic model, tourism industry, state support, economic policy, prerequisites for tourism development.*